[2023] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 56

ਆਨੰਤ ਥਾਨੂਰ ਕਰਮੂਸ

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 13)

ਫਰਵਰੀ 24,2023

[ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵਿਕੁਮਾਰ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਧਾਰਾ 173 (8)-ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ-ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਤਤਕਾਲੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਇਰਲ ਤਸਵੀਰ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ-ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਸ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ -ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਾਇਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ -ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਇਨਕਾਰ -ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।– ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆਃ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ "ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ" ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ-ਅਸਲ ਜਾਂਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ-ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜੇ ਵੀ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ' ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ-ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ-ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੇ ਤੱਥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ-ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਆਨੰਤ ਥਾਨੂਰ ਕਰਮੂਸ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹੈ। ਧਰਮ ਪਾਲ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤਮਾਂਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।[ਪੈਰਾ 7.4 ਅਤੇ 11][70-ਈ-ਐੱਫ; 75-ਡੀ]

3. ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇਲਜ਼ਾਮ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰ. 2020 ਦੀ 120 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਜਾਂਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁੱਟਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।[ਪੈਰਾ 12.1][75-ਜੀ-ਐੱਚ; 76-ਏ-ਬੀ]

4. ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੇ ਤੱਥ ਇਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 12.3][77-ਬੀ]

5. ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ

ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੇਸ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। 2020 ਦੇ 119 ਅਤੇ 120. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13][77-ਈ-ਜੀ]

ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 2022 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐੱਸ. ਸੀ. 884; ਭਾਰਤੀ ਤਮਾਂਗ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 15 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 578: [2013] 14 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 525; ਧਰਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2016) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 160: [2016] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ 194-'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ. ਬਾਬੂਭਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਦਾ ਰਾਜ, (2010) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 254: [2010] 10 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 651; ਰਾਮ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2011) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2011] 8 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 725;

ਵਿਨੂਭਾਈ ਹਰਿਭਾਈ ਮਾਲਵੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ (2019) 17 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2019] 15 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 936; ਰਾਮਾ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2009) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 346: [2009] 5 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 482-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

(2013) 14 ਐਸਸੀਆਰ 525 ਪੈਰਾ 8.1,11 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2010] ਪੈਰਾ 10 ਐਸਸੀਆਰ 651 ਪੈਰਾ 8.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2011] ਪੈਰਾ 8.1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਐਸਸੀਆਰ 725

[2016] 1 ਐਸਸੀਆਰ 194 ਪੈਰਾ 3.4,8.2,11 ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2019] 15 ਐਸਸੀਆਰ 936 ਪੈਰਾ 5.6,9 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

[2009] 5 ਐਸਸੀਆਰ 482 ਪੈਰਾ 5.7,10 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂ: 2023 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 13.

2021 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ ਨੰਬਰ 411 ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਮਿਤੀ 26.04.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਆਨੰਤ ਥਾਨੂਰ ਕਰਮੂਸ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਮਹੇਸ਼ ਜੇਥਮਲਾਨੀ, ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ, ਸੀਨੀਅਰ. ਐਡ., ਚਿਰਾਗ ਸ਼ਾਹ, ਉਤਸਵ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਅਨਿਰੁਧ ਗਨੂ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨੀਨੀ ਰਾਏ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਸਚਦੇਵਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਵਾਨੀ ਭੂਸ਼ਣ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੀਯੂਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੰਜਨੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਪ੍ਰਾਸਤੁਤ ਦਲਵੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੁਗ੍ਧਾ ਪਾਂਡੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਸਥਾ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਐਡ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਐਸ. ਜੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀਆ, ਏ. ਐਸ. ਜੀ., ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂ ਸਿੰਘਵੀ, ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫੜੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਾ. ਐਡ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਕਸ਼ਾ ਰਾਏ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਸੋਨਾਵਨੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਗਿਨੀ ਪਾਂਡੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਤਿਗਾ ਸਿੰਘ, ਰਾਹੁਲ ਚਿਟਨਿਸ, ਸਿਧਾਰਥ ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ, ਆਦਿੱਤਿਆ ਅਨਿਰੁੱਧ ਪਾਂਡੇ, ਭਾਰਤ ਬਾਗਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੀਰਤੀ ਦਧੀਚ, ਰਜਤ ਨਾਇਰ, ਪ੍ਰਤਯੁਸ਼ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਮਾਧਵ ਸਿੰਘਲ, ਏ. ਕੇ. ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡ. ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਐਮ. ਆਰ. ਸ਼ਾਹ, ਜੇ.

1. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ, ਬੰਬਈ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 26.04.2022 ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 1 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ। 2021 ਦਾ 411 ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ-ਪੀੜ੍ਡਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰ. ਅਸਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਵਾਰਤਕ ਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਠਾਣੇ ਵਿਖੇ 2020 ਦਾ 119 ਅਤੇ 2020 ਦਾ 120 ਰਜਿਸਟਰਡ-ਪੀੜ੍ਡਤ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਵੱਲ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ-

2.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ 05.04.2020 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੇਸਬੁੱਕ ਅਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, ਇੱਕ ਵਾਇਰਲ ਤਸਵੀਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿਤੇਂਦਰ ਆਵ੍ਹਾਡ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ 05.04.2020 ਨੂੰ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 11.50 ਵਜੇ ਚਾਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ, ਦੋ ਨਾਗਰਿਕ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬੰਗਲੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਏ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁੱਟਣ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਉਕਤ ਵਾਇਰਲ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪੋਸਟ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ,

ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁੱਟਿਆ।

2.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਥਾਣੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰ. ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ (ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 292 ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 66 (ਈ) ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। 3 ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਨੂੰ ਇਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਘਟਨਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਮ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਨੰਬਰ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਰਤਕ ਨਗਰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਠਾਣੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 365,143,144,147,149,324 ਅਤੇ 506 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 2020 ਦਾ 120 ਮਿਤੀ 06.04.2020. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸਨ।

2.3 ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਂਚ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ.) ਮੁੰਬਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿਤੇਂਦਰ ਆਵ੍ਹਾਡ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿਤੇਂਦਰ ਆਵ੍ਹਾਡ ਨੂੰ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਗਵਾ, ਅਗਵਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ। ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ/ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕੋਣਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਸੀਆਰਡੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ/ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

2.4 ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪੀੜਤ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਮਹੇਸ਼ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੰਤਰੀ ਸੀ।

3.1 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿਤੇਂਦਰ ਆਵ੍ਹਾਡ, ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ ਮਾਰਨ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੇਸ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੰਤਰੀ, ਸ਼੍ਰੀ ਜਿਤੇਂਦਰ ਆਵ੍ਹਾਡ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲੰਬਿਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ/ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਜਿਤੇਂਦਰ ਆਵ੍ਹਾਡ ਨੂੰ ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

3.2 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵੀ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 324 ਅਤੇ 365 ਅਤੇ ਹੋਰ ਘੱਟ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 326 (ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਫੋਟੋਆਂ ਤੋਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 367 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਗਵਾ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 367 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 326 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3.3 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਦੇ ਸੀਡੀਆਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਤ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ

ਸਬੰਧਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਫੁਟੇਜ ਵੀ ਇਕੱਠੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

3.4 ਅੱਗੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਪਾਲ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (2016) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 160 (ਪੈਰਾ 25) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਤ ਅਤੇ ਧਾਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ, ਨਵੇਂ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰੀਖਤ ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

3.5 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਤਮਾਂਗ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013) 15 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 578 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ/ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ।

3.6 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਰਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਘਾਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 41 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

3.7 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਹੁਣ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 (8) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਪਹਿਲੂਆਂ' ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ/ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਰਾਜ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਦਾਰਥਕ ਪਹਿਲੂਆਂ' ਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜ/ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।

4. ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਨੇ ਰਾਜ/ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਮੀਆਂ/ਕਮੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਤੋਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 (8) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

5. ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਖਰ ਨਾਫੜੇ ਅਤੇ ਡਾ. ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਮਨੂੰ ਸਿੰਘਵੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 3 ਅਤੇ 5 ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

5.1 ਇਹ ਸੰਬੰਧਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. 3 ਅਤੇ 5 ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ, ਹੁਣ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

5.2 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਕਦੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਫਰੈਕਚਰ ਹੋਇਆ ਹੈ।

5.3 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 06.04.2020 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਸਧਾਰਣ ਹਨ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 10.04.2020 ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਾਧੂ ਬਿਆਨ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ।

5.4 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 16,17 ਅਤੇ 20 ਵਿੱਚ ਮਾਣਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਕੋਈ ਮੈਡੀਕਲ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਜਾਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਹੋਣ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਸਧਾਰਣ ਹਨ, ਜੋ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸੱਟ/ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਹੈ।

5.5 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੀ. ਸੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਫੁਟੇਜ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

5.6 ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਨਿੱਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 3 ਅਤੇ 5-ਮੂਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ 07.12.2020 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 28.7.2021 ਅਤੇ 14.10.2021 ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰ. 120/2020. ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰ. 119/2020 ਵੀ 13.09.2022 ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰ. 120/2020 ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 20.08.2021 ਨੂੰ 1 ਤੋਂ 12 ਅਤੇ 28.11.2022 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਧਾਰਾ 173 (8) ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਨੂਭਾਈ ਹਰਿਭਾਈ ਮਾਲਵੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਏ. ਐੱਨ. ਆਰ., (2019) 17 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1 ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 42).

5.7 ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਮਾ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2009) 6 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 346 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਦੇ ਸਾਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਦੇ ਅਧੀਨ "ਅਗਲੇਰੀ" ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ "ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ" ਜਾਂ "ਮੁੜ ਜਾਂਚ" ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

5.8 ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 2022 ਐਸਸੀਸੀ ਔਨਲਾਈਨ ਐਸਸੀ 884 (ਪੈਰਾ 44 ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2010) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 571 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

5.9 ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ, ਹੁਣ ਇਸ ਮਾਨਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਨਯੋਗ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਰਾਜ ਨੇ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਰਾਜ ਉਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਰਜ਼ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2006) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 683 (ਪੈਰਾ 57) ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2011) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 737 (ਪੈਰਾ 35) ਅਤੇ ਜਲ ਮਹਿਲ ਰਿਜ਼ੌਰਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਪੀ. ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2014) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 804 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। (ਪੈਰਾ 89).

5.10 ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ ਦੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਚਾਰਟ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ 24 ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 18 ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਔਰਤ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਖ਼ੁਦ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਪੋਕਸੋ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਊਂਟਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।
5.11 ਉਪਰੋਕਤ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ.

6. ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ।
7. ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰ. ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

7.1 ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈਃ "ਕੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ?

7.2 ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਰਗੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

7.3 ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ. (ਉਪਰੋਕਤ) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ "ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ" ਵਿੱਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੈਰੇ 44 ਤੋਂ 53 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ -

"44. ਹੁਣ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕਮੇਟੀ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (2010) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 571 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈਃ

70... ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸੀਮਤ ਸਰੋਤਾਂ ਨਾਲ, ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਜਾਂਚਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਗੁਆ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ)

45. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਕੱਤਰ, ਮਾਈਨਰ ਇਰੀਗੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਰੂਰਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸਰਵਿਸਿਜ਼,. ਵਿੱਚ ਉਹੀ ਅਦਾਲਤ। ਸਾਹੰਗੂ ਰਾਮ ਆਰੀਆ, (2002) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 521 ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

46. ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇ ਉੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਰਗੀ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਵਰਗੀ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

47. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਅਤੇ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਾਈਟਸ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਰੁਟੀਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਹੀ, ਨਿਰਪੱਖ, ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਘਾਟ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਲੰਬਿਤਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਲੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੱਚੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਇੱਕ ਵਚਨਬੱਧ, ਹੱਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਰੱਥ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

48. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਿੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਪੁਲਿਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਸੀ. ਬੀ. ਸੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਦੱਖਣੀ ਜ਼ੋਨ, ਚੇਨਈ, (2013) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 480. ਡਾ. ਬੀ.ਐਸ.ਚੌਹਾਨ, ਜੇ. ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ:

"13. ... ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੀਬੀਆਈ ਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ "ਨਿਰਪੱਖ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂਚ" ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। "...

49. ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:

"17. ਅਦਾਲਤ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਾਂ ਦੋਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦਾਗੀ/ਪੱਖਪਾਤੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

50. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ "ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ" ਵਿੱਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਾਰਕ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ" ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ "ਲਾਜ਼ਮੀ" ਹੈ।ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਫਾਰ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਰਾਈਟਸ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਰਫ਼ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।

51. ਰੋਮਿਲਾ ਥਾਪਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ, (2018) 10 ਐਸਸੀਸੀ 753, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਏ.ਐਮ. ਖਾਨਵਿਲਕਰ, ਜੇ., ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ (ਡਾ. ਡੀ.ਵਾਈ.ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇ. ਅਸਹਿਮਤੀ) ਨੇ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਰਮਦਾ ਬਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2011) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 79, ਸੰਜੀਵ ਰਾਜੇਂਦਰ ਭੱਟ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2016) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1, ਈ. ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (2018) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

365, ਅਤੇ ਡਿਵਾਈਨ ਰਿਟ੍ਰੀਟ ਸੈਂਟਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ, (2008) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 542. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

"30... ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਕਸਾਰ ਵਿਚਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ।

52. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਬਨਾਮ ਰਾਜੇਸ਼ ਗਾਂਧੀ, 1997 ਸੀ. ਆਰ. ਆਈ. ਐਲ. ਜੇ. 63 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਸ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

53. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਸੰਜਮ ਨਾਲ" ਅਤੇ ਸਿਰਫ "ਅਸਧਾਰਨ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ" ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਸਾਧਾਰਣ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹਾਂ।

7.4 ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਬਾਇਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

8. ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਪੁਨਰ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈਃ-8.1 ਭਾਰਤੀ ਤਮਾਂਗ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਬੂਭਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ (2010) 12 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 254 (ਪੈਰਾ 40 ਅਤੇ 42) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਰਾਮ ਜੇਠਮਲਾਨੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2011) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਿਧਾਂਤ, ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨਃ -

"41. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

41.1. ਸਬੂਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਇਸ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ।

41.2. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖੋਜ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

41.3. ਜੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਰਦੇ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਘਾਟ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਢੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

41.4. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਕਿ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

41.5. ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਮੀ ਦੇ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦਾ ਗਠਨ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਠਿਤ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਨੂੰ ਹਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

41.6. ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਸਹੀ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

41.7. ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੁਤੰਤਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ।

41.8. ਅਸਾਧਾਰਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਅਤੇ ਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਤਾਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

8.2 ਧਰਮ ਪਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕੈਟੇਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅੱਗੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਨਵੀਂ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ, ਪੈਰਾ 24 ਅਤੇ 25 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ-

"24. ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਤੱਥ ਸਾਨੂੰ ਉਕਤ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀੜਤ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪਤੀ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਅ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

25. ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਨਵੀਂ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨਾ ਉਕਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮਹਾਨ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਪਰੀਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਮਕ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਸੁਆਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭੇਦਭਾਵ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦਾ ਸੁਆਦ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਾਗਰਿਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੀ ਗਈ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਘੱਟ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਦਾ ਹੈ, ਚਾਨਣ ਅਤੇ ਹਨੇਰਾ, ਸਰਦੀ ਅਤੇ ਬਸੰਤ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੋਰਸ ਵੀ ਖੇਡਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਨਿਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੱਚ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾ ਹੈ। ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਸਲ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧੋਖਾਧੜੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇੱਕ. ਇਹ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇੰਡੋਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕੰਕੈਵਿਟੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ" ਨੂੰ ਇੰਜੀਲ ਸੱਚਾਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੱਚੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਜਾਂ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਹੋਵੇਗੀ? ਜੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ? ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ "ਟੈਰ ਡੀ ਫੋਰਸ" ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ "ਇੱਡੀ ਫਿਕਸ" ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਬੋਨ ਮੋਟ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂ ਦਬਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਬੇਸ਼ਕ, ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜੰਗਲੀ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ। ਕੋਈ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਨਾਸਿਕਾ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪੋਸਮ ਖੇਡਣ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤੱਥ ਸਵੈ-ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਖੀ ਨਾਇਕ, ਹੇਠਲੇ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਕਿ ਉਹ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਨਾਥ" ਹੈ।

9. ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਨੂਭਾਈ ਹਰਿਭਾਈ ਮਾਲਵੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਚਾਨਕ ਕਿਉਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾ 42 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈਃ -

"42. ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਚਾਨਕ ਕਿਉਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਸਾਕਿਰੀ [ਸਾਕਿਰੀ ਵਾਸੂ ਬਨਾਮ ਯੂ. ਪੀ. ਰਾਜ, (2008) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ.

409], ਸਮਾਜ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੁਦਿਆਏ [ਸਮਾਜ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੁਦਿਆਏ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2012) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 407], ਵਿਨੈ ਤਿਆਗੀ [ਵਿਨੈ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਲੀ, (2013) 5 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 762], ਅਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ [ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2014) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 92]; ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ [ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, (2014) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 92] ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਬਲਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਅਤੇ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਚਾਨਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰੌਲਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਧਾਰਾ 156 (3) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 156 (1) ਧਾਰਾ 2 (ਐਚ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 (8) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੜ੍ਹਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਖੁਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ। ਜੇ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਤਾਜ਼ਾ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਜਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਸੱਚਾਈ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਠੋਸ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਸਨਭਾਈ ਵਲੀਭਾਈ ਕੁਰੈਸ਼ੀ [ਹਸਨਭਾਈ ਵਲੀਭਾਈ ਕੁਰੈਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (2004) 5 ਐਸਸੀਸੀ 347] ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਭਾਈ ਸ਼ੰਭੂਭਾਈ ਪਟੇਲ [ਅੰਮ੍ਰਿਤਭਾਈ ਸ਼ੰਭੂਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਸੁਮਨਭਾਈ ਕਾਂਤੀਭਾਈ ਪਟੇਲ, (2017) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 177], ਅਤੁਲ ਰਾਓ [ਅਤੁਲ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2018)

14 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 298] ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਰੰਜਨ ਰਾਉਤ [ਵਿਕਾਸ ਰੰਜਨ ਰਾਉਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐੱਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਦਿੱਲੀ) (2019) 5 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 542] ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮੰਨਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) [(1997) 1 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 361] ਅਤੇ ਰੀਤਾ ਨਾਗ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ਼ ਡਬਲਯੂ. ਬੀ. [(2009) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 129] ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

10. ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਮ ਚੌਧਰੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 173 (8) ਅਤੇ 173 (8) (2) ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ "ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ" ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ "ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ" ਜਾਂ "ਮੁੜ ਜਾਂਚ" ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਤਮਾਂਗ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਧਰਮ ਪਾਲ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। (supra).

11. ਧਰਮ ਪਾਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤਮਾਂਗ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਇਹ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ/ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉੱਠਦਾ।

12. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਕੇਸ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਤਾਜ਼ਾ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

12.1 ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇਲਜ਼ਾਮ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰ. 2020 ਦੀ 120 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13. ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਜਾਂਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਖ਼ਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ, ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕੁੱਟਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੂਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 17.04.2020 ਨੂੰ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰ. 2020 ਦੀ ਧਾਰਾ 119 ਅਤੇ 2020 ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 197 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਧੀਨ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 23.04.2020 ਨੂੰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀਸੀਟੀਵੀ ਫੁਟੇਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਠਾਣੇ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। 06.04.2020 ਤੋਂ 29.05.2020 ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 23 ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13. ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸਲ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 07.12.2020 ਨੂੰ 1 ਤੋਂ 10. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13-ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੰਤਰੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਗੰਭੀਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੀਡੀਆਰ, ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ। ਸਪਲੀਮੈਂਟਰੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 11 ਅਤੇ 12 ਨੂੰ 28.07.2021. ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ। 28.08.2021 ਨੂੰ 1 ਤੋਂ 12. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਨੂੰ 05.03.2022.

12.2 ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵੀ ਇਕੱਠੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਨੂੰ ਮਾਰਚ, 2022 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜੇ ਵੀ ਕੁਝ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ/ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4 ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। 1 ਤੋਂ 3. ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ੰਕੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਂਚ/ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

12.3 ਭਾਵੇਂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ/ਮੁੜ ਜਾਂਚ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜੇ ਤੱਥ ਇਸ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

13. ਹੁਣ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਏ. ਜੀ. ਰਾਹੀਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਰੁਖ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਜਾਂਚ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰ. 13 ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮਾਰਚ, 2022 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੂਰਕ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਨੰਬਰ ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੀ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। 2020 ਦੇ 119 ਅਤੇ 120. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰਬਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼। ਸੀ. ਬੀ. ਆਈ. ਨੂੰ 2020 ਦੀ 120 ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼

ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰ. 2020 ਦੀ ਧਾਰਾ 120 ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਹ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਸਿਆਣਪ' ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਰਜੀਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ/ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਰੰਤ ਸਬੰਧਤ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ' ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ' ਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਖੇਪ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ

(ਸਹਾਇਕ: ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਹੁਲ ਰਾਠੀ, ਐਲ ਆਰ ਸੀ ਏ)

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler